

## POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z wniosku T. M.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.  
skarga o wznowienie postępowania,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń  
Społecznych w dniu 13 marca 2019 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 listopada 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od wnioskodawcy na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

W dniu 23 czerwca 2016 r. T. M. wniósł skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 29 lutego 2016 r. w sprawie o sygn. akt VII U [...] podnosząc, że nie został zawiadomiony o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 29 lutego 2016 r. i że zawiadomienie o terminie rozprawy nie zostało również doręczone jego pełnomocnikowi. W ocenie ubezpieczonego przedstawione okoliczności wskazują, że postępowanie w sprawie dotknięte było wadą nieważności polegającą na pozbawieniu go obrony swych praw. Z uwagi na brak wiedzy o wyznaczonym terminie rozprawy nie został w terminie złożony wniosek o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie

niekorzystnego wyroku celem jego zaskarżenia. Jako podstawę prawną wniosku o wznowienie skarżący wskazał art. 401 pkt 2 k.p.c.

Sąd Okręgowy przyjął, że zawiadomienie o terminie rozprawy zostało prawidłowo wysłane do reprezentującego skarżącego adwokata w dniu 19 stycznia 2016 r. na wskazany przez niego adres. Przesyłka zawierająca skierowane do pełnomocnika ubezpieczonego zawiadomienie o terminie rozprawy została dwukrotnie awizowana - w dniu 26 stycznia 2016 r., a następnie w dniu 3 lutego 2016 r. W dniu 11 lutego 2016 r. przesyłka została zwrócona do sądu, jako niepodjęta w terminie. Zarządzeniem sędziego z dnia 26 lutego 2016 r., skierowana do pełnomocnika ubezpieczonego korespondencja została pozostawiona w aktach ze skutkiem doręczenia, na podstawie art. 139 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy zauważył, że pełnomocnik ubezpieczonego, powołując się ogólnikowo na brak doręczenia mu przesyłki przez Sąd, nie wskazał, jakich konkretnie uchybień dopuścił się operator, który miał dostarczyć korespondencję sądową i nie wykazałby kwestionował prawidłowość doręczenia przez wyznaczonego operatora składając w tym zakresie reklamację.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w art. 401 pkt 2 k.p.c. jest mowa o pozbawieniu strony możliwości działania, co oznacza, że chodzi o całkowite pozbawienie strony uprawnień procesowych, a nie jedynie o ich ograniczenie. Poza tym chodzi o pozbawienie strony możliwości działania, do którego doszło wskutek naruszenia przepisów prawa. Może ono być następstwem uchybień wynikających z czynności procesowych albo zaniechań sądu, względnie przeciwnika procesowego, nie można natomiast o nim mówić, jeżeli strona na skutek własnego działania nie skorzystała ze swoich uprawnień procesowych. W ocenie Sądu, zarówno wysłanie zawiadomienia o terminie rozprawy na adres reprezentującego wnioskodawcę pełnomocnika, jak i pozostawienie prawidłowo awizowanej przesyłki w aktach ze skutkiem wynikającym z art. 139 k.p.c., było prawidłowe. Zdaniem Sądu Apelacyjnego informacje o nieprawidłowościach w doręczeniach przesyłek przez InPost, same przez się nie mogą świadczyć i nie świadczą o wadliwości doręczenia przesyłki zawierającej zawiadomienie o terminie rozprawy wyznaczonej na dzień 29 lutego 2016 r. W konsekwencji czego wyprowadzony przez sąd pierwszej instancji wniosek, że w sprawie nie zaszła wskazywana przez ubezpieczonego nieważność,

o której mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c., a tym samym brak jest podstaw do uwzględnienia skargi o wznowienie postępowania, jest prawidłowy.

Skargę kasacyjną oparto na naruszenie prawa materialnego: art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, § 4 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a także na naruszeniu przepisów postępowania w sposób, który miał istotny wpływ na wynik sprawy: art. 189 k.p.c., art. 316 § 1 k.p.c., art. 228 § 1 i 2 k.p.c., art. 328 § 1 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c., art. 401 pkt 2 k.p.c., art. 379 pkt 5 k.p.c., art. 149 § 1 i 2 k.p.c., art. 214 § 1 k.p.c., art. 232 zd. 2 k.p.c. w związku z: art. 131 § 1 k.p.c., art. 133 § 1 k.p.c., art. 139 § 1 k.p.c., oraz § 6 ust. 3 załącznika Nr 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu sądowym, art. 45 Konstytucji RP, art. 78 Konstytucji RP, art. 6 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, że w rozpoznawanej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na potrzebie wyjaśnienia dopuszczalności przyjmowania za własne przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych sądu pierwszej instancji, w warunkach zgłoszenia w apelacji zarzutu fikcji prawnej doręczenia jako doręczenia skutecznego, braku podwójnego awizowania, nieprawidłowości adnotacji o podwójnym awizowaniu w dniu 3 lutego 2016 r., braku pouczenia o zasadzie podwójnego awizowania, pominięcia przeprowadzenia zawnioskowanych dowodów na fakty sporne między stronami a mające istotne znaczenie dla sprawy mimo niewyjaśnienia sprawy zgodnie z jej twierdzeniem nieważności postępowania z powodu nienależytej reprezentacji oraz naruszenia prawa do obrony, zaskarżania orzeczeń sądowych wydanych w pierwszej instancji, prawa do sądu oraz prawa do rzetelnego procesu, nieprawidłowości postępowania oraz czy w związku z tym wynikający z art. 378 § 1 k.p.c. nakaz rozważenia zarzutów apelacji nie skutkuje obowiązkiem przeprowadzenia przez sąd drugiej instancji własnego postępowania i własnej oceny materiału dowodowego w zakresie zgłoszonego zarzutu, który winien być

odzwierciedlony w uzasadnieniu wyroku oraz obowiązku wzięcia z urzędu nieważności postępowania.

Zdaniem skarżącego w sprawie istnieje również potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości: czy dopuszczalne jest przyjęcie fikcji prawnej doręczenia przesyłki sądowej jako skutecznie doręczonej w warunkach, gdy było możliwe doręczenie właściwe - osobiście do rąk pełnomocnika ubezpieczonego mieszkającego w kancelarii i w czasie, gdy inna korespondencja, w tym zwykła była doręczana, a przelewy firmowe wszystkie wykonywane elektronicznie w terminie z konta do którego dostęp ma tylko pełnomocnik. [...]Post informował o obowiązku odebrania przesyłki w terminie czternastu (14) dni, zamiast zgodnie z art. 139 § 1 k.p.c. w terminie 7 dni. Wskazuje to, że termin czternaście (14) dni do odbioru przesyłki liczony jest od dnia wystawienia pierwszego zawiadomienia. Zaś pouczenie (określone w formularzu jako informacja dla klienta) w ogóle nie zawierało informacji o zasadzie dwukrotnego awizowania. Powstaje pytanie czy dopuszczalne jest przyjmowanie formularza zawiadomienia dla adresata o pozostawieniu przesyłki za prawidłowe w rozumieniu art. 139 § 1 k.p.c., a faktycznie niezgodnego z prawem - wzorem opisanym w § 6 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2010 r. w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych określonym w załączniku Nr 3.

Skarżący podniósł, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania - ponieważ ubezpieczony został pozbawiony prawa do obrony, prawa do sądu, prawa zaskarżania orzeczenia sądu wydanego w pierwszej instancji, prawa do rzetelnego procesu, oraz był nienależycie reprezentowany.

Skarga kasacyjna zdaniem skarżącego jest również oczywiście uzasadniona, ponieważ w toku postępowania apelacyjnego i podejmowanych czynności decyzyjnych związanych z wydaniem zaskarżonego orzeczenia nie została zrealizowana zarówno funkcja rozpoznawcza jak i kontrolna tego sądu, których założenia i istota zostały wyjaśnione w uchwałach Sądu Najwyższego mających moc zasad prawnych. Sąd orzekający przekroczył granice swobodnej oceny dowodów poprzez pominięcie zarzutów pełnomocnika ubezpieczonego. Pominięcie, niedopuszczenie i nieprzeprowadzenie zawnioskowanych dowodów na

okoliczności sporne między stronami a mające istotne znaczenie dla sprawy, mimo niewyjaśnienia sprawy zgodnie z jej twierdzeniem i mimo zarzutów apelacji jest istotnym uchybieniem postępowania mającym istotny wpływ na wynik sprawy, uzasadniającym skargę kasacyjną. Praktyka awizowania przesyłek przez doręczyciela [...]Post była błędna. [...]Post informował o obowiązku odebrania przesyłek w terminie czternastu (14) dni, zamiast zgodnie z art. 139 § 1 k.p.c. w terminie siedmiu (7) dni. Wskazuje to, że termin czternastu (14) dni do odbioru przesyłki liczony jest od dnia wystawienia pierwszego zawiadomienia. Pouczenie (określone w formularzu jako „informacja dla klienta”) w ogóle nie zawierało informacji o zasadzie dwukrotnego awizowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, LEX nr 2021941). Istotne zagadnienie prawne może odnosić się zarówno do prawa procesowego, jak i materialnego. Musi przy tym chodzić o

zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2018 r., I CSK 33/18, LEX nr 2508114; z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 15/18, LEX nr 2499790). Chodzi o problem prawny, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., I UK 268/17, LEX nr 2508639). Przedstawione przez skarżącego zagadnienie nie jest zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. Nie ma ono ogólnego i abstrakcyjnego charakteru, przez co uniemożliwia Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., IV CSK 405/15, LEX nr 2160209). Nie jest to również zagadnienie nowe, bowiem Sąd Najwyższy w swoich orzeczeniach wielokrotnie podejmował się wykładni art. 378 § 1 k.p.c.

Z ustanowionego w art. 378 § 1 k.p.c. obowiązku rozpoznania sprawy w granicach apelacji nie wynika konieczność osobnego omówienia przez sąd w uzasadnieniu wyroku każdego argumentu podniesionego w apelacji. Za wystarczające należy uznać odniesienie się do sformułowanych w apelacji zarzutów i wniosków w sposób wskazujący na to, że zostały one przez sąd drugiej instancji w całości rozważone przed wydaniem orzeczenia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2015 r., II CSK 265/15, LEX nr 2148629). Nadto, jeżeli sąd apelacyjny po rozpoznaniu sprawy akceptuje w całości lub w określonym zakresie ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, może ograniczyć się do stwierdzenia, że przyjmuje je jako własne, w wyniku czego stają się one także ustaleniami sądu odwoławczego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2016 r., IV CSK 702/15, LEX nr 2109483).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego

rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2018 r., I CSK 655/17, LEX nr 2486156). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, LEX nr 1982406). Skarżący ma obowiązek nie tylko określić przepisy wymagające wykładni, ale także wskazać poważne wątpliwości interpretacyjne związane z ich stosowaniem wraz z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła tych wątpliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2014 r., III SK 63/13, LEX nr 1455742). W rozpoznawanej sprawie skarżący odnosząc się do potrzeby wykładni "przepisów budzących poważne wątpliwości: czy dopuszczalne jest przyjęcie fikcji prawnej doręczenia przesyłki sądowej jako skutecznie doręczonej w warunkach, gdy było możliwe doręczenie właściwe" nie wskazał, o jakie przepisy chodzi.

Nadto wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w zakresie przesłanek przedsądu wskazanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt. 2 i 4 k.p.c., opiera się na założeniach faktycznych sprzecznych z ustaleniami sądu odwoławczego, co nie zasługuje na uznanie w świetle art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 lutego 2014 r. wprost wskazał, że wiązanie przyczyn wniesienia skargi kasacyjnej z nieustalonym w sprawie stanem faktycznym należy uznać za niedopuszczalne (I UK 410/13, LEX nr 1646933). Sądy obu instancji ustaliły, że przesyłka zawierająca zawiadomienie o terminie rozprawy, wyznaczonej na dzień 29 lutego 2016 r. została dwukrotnie awizowana: w dniu 26 stycznia 2016 r. i w dniu 3 lutego 2016 r., a następnie - jako niepodjęta w terminie - zwrócona do Sądu w dniu 11 lutego 2016 r. W świetle powyższych ustaleń niezasadne jest twierdzenie, iż przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia błędna praktyka awizowania przesyłek przez doręczyciela [...]Post - informowanie o obowiązku odebrania przesyłek w terminie 14 dni, zamiast zgodnie

z art. 139 § 1 k.p.c. w terminie 7 dni oraz brak informacji o zasadzie dwukrotnego awizowania.

Odnosząc się do wskazanej przez skarżącego nieważności postępowania zauważyć należy, że skoro skarga kasacyjna przysługuje od wyroku sądu drugiej instancji, nieważność postępowania, skutkująca przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, ma dotyczyć postępowania przed sądem drugiej instancji (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2016 r., V CSK 465/15, LEX nr 2021933; z dnia 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12, LEX nr 1353433; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2011 r., II UK 318/10, LEX nr 885012). Przywołane przez skarżącego uzasadnienie tej podstawy przedsądu wskazuje na łączenie jej z postępowaniem objętym wnioskiem o wznowienie, nie zaś ze sprawą będącej przedmiotem skargi kasacyjnej. Skarżący podniósł, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, ponieważ ubezpieczony został pozbawiony prawa do obrony, prawa do sądu, prawa zaskarżania orzeczenia sądu wydanego w pierwszej instancji, prawa do rzetelnego procesu, oraz był nienależycie reprezentowany. Tak rozumiana nieważność postępowania nie wypełnia przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Chybiony jest również zarzut oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. W pierwszej kolejności należy wskazać, że w myśl art. 398<sup>3</sup> § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Nie mogą one zatem przemawiać również za oczywistą zasadnością skargi. W związku z tym, że Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany ustaleniami faktycznymi dokonanymi przez sądy *meriti*, w postępowaniu tym nie może być w ogóle brany pod uwagę zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, LEX nr 2116798). Polemika skarżącego z oceną dowodów dokonaną przez Sąd Apelacyjny, prowadząca do zakwestionowania ustalonego przez ten sąd stanu faktyczny sprawy oraz zarzucanie sądowi drugiej instancji przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów nie uzasadnia, w świetle art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Za oczywistością zasadnością skargi kasacyjnej nie przemawia również zarzut pominięcia i niedopuszczenia zawnioskowanych dowodów. Wyjątki



przewidziane w art. 381 k.p.c. (nie wskazanym wyraźnie przez skarżącego ani we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ani w jej podstawach) zostały ustanowione nie po to, aby ograniczyć apelację i zawęzić ramy odwoławcze, lecz głównie w celu dyscyplinowania stron przez skłanianie ich do przedstawiania całego znanego im materiału faktycznego i dowodowego już w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji; tym sposobem ustawodawca zapobiega także przewlekłości postępowania. Jeśli zatem sąd drugiej instancji korzysta z instytucji uregulowanej w tym przepisie, powinien jej zastosowanie odpowiednio uzasadnić (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2014 r., III UK 177/13, LEX nr 1493925). Oczywiście jest, że "potrzeba", o której mowa w art. 381 k.p.c., ma być następstwem zmiany okoliczności sprawy niezależnej od treści i motywów zaskarżonego wyroku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2000 r., II UKN 620/99, OSNAPiUS 2002 nr 1, poz. 29). W związku z tym, w orzecznictwie od dawna dominuje pogląd, że w skardze kasacyjnej nie może zarzucać naruszenia art. 381 k.p.c. strona, która nie przytoczyła wszystkich dowodów w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, spodziewając się, iż zgłoszone dowody wystarczą do udowodnienia jej twierdzeń (Orzeczenia Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 1935 r., C.III. 101/34, Biblioteka Orzecznictwa, dz. XXX, poz. 19; z dnia 17 września 1937 r., C.II. 912/36, RPEiS 1938 nr 4, s. 907; z dnia 22 listopada 1937 r., C.II. 1304/37, Przegląd Sądowy 1938, poz. 255; z dnia 25 czerwca 1946 r., C.I. 306/46, PiP 1947 nr 2, s. 131 oraz wyroki z dnia 1 lutego 1973 r., II CR 647/72, niepubl.; z dnia 15 czerwca 2000 r., III CKN 1107/98, niepubl.; z dnia 27 listopada 1998 r., III CKN 52/97, niepubl.; z dnia 7 listopada 1998 r., III CKN 52/97, niepubl.).

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach procesu rozstrzygnięto na podstawie reguły z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c. w związku z art. 398<sup>21</sup> k.p.c.